

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/34/28/95

PROBLEMY KRAJU I NIEPOKOJE POLAKÓW

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LUTY '95

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

W minionym roku nie nastąpiły wielkie zmiany w sytuacji wewnętrznej kraju. Władzę sprawował ten sam rząd mający poparcie stabilnej większości parlamentarnej, co, biorąc pod uwagę ostatnie pięciolecie, było sytuacją raczej wyjątkową. Odnotowano niewielki wzrost produkcji i poprawę koniunktury gospodarczej, ustabilizowała się również (choć na wysokim poziomie) stopa bezrobocia.

Czy wydarzenia ubiegłego roku wpłynęły na zmianę w postrzeganiu przez społeczeństwo problemów kraju? Które z ważnych zagadnień stojących ciągle przed nami uważamy za najważniejsze dla kraju, a które - dla nas samych. Co jest źródłem niepokoju Polaków, jaka jest struktura naszych lęków i obaw? Tej m.in. problematyce poświęcony był styczniowy sondaż CBOS¹.

Najważniejsze problemy kraju

Po rocznej przerwie, po raz kolejny przedstawiliśmy ankietowanym listę problemów, spośród których mieli wskazać trzy najważniejsze, stanowiące najpoważniejsze - ich zdaniem - zagrożenie dla kraju. Jak się okazuje, sytuacja pod tym względem nie uległa większym zmianom, respondenci postrzegają hierarchię zagrożeń podobnie jak przed rokiem.

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia (56) zrealizowano w dniach 6-9 stycznia '95 na 1230-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

w procentach

Które z poniższych problemów, przed którymi stoi nasz kraj uważa Pan(i) za najważniejsze? Proszę wybrać nie więcej niż trzy.	Wskazania respondentów według terminów badań				
	VII'92	I'93	III'93	I'94	I'95
Bezrobocie	66	69	70	65	65
Zbyt niskie płace, zbyt wysokie ceny	59	49	52	54	52
Rządy ludzi niekompetentnych, nieodpowiedzialnych	43	45	44	30	40
Przestępczość, działalność rozmaitych mafii	22	25	23	28	35
Zatrucie środowiska naturalnego	31	29	31	29	28
Alkoholizm, narkomania	18	12	16	18	17
Upadek obyczajów, demoralizacja społeczeństwa	14	11	12	16	16
Niedostatek żywności, głód	11	20	11	14	16
Możliwość rozruchów, niepokojów społecznych	14	19	13	13	11
Złe skutki prywatyzacji	15	11	15	17	9
Możliwość konfliktu z sąsiednimi państwami	1	5	1	9	6
Awarie elektrowni atomowych	3	5	-	3	4

Najważniejsze problemy, przed jakimi stoi kraj, niezmiennie wiążą się z sytuacją ekonomiczną i dotyczą warunków bytowych ludzi. Mimo statystyk wskazujących minimalne zmniejszenie się **bezrobocia** w skali kraju, ciągle stanowi ono - zdaniem badanych - najpoważniejszy problem. Tylko jedna trzecia ankietowanych wskazuje na inne, bardziej znaczące zagrożenia. Porównując wyniki wcześniejszych badań zauważymy, że okres ostatnich dwóch lat - od marca '93 - przyniósł w tym względzie niewielkie zmiany na korzyść. Jednak w opinii społecznej ranga tego problemu pozostaje ta sama.

Drugą kwestią mającą nie mniejsze znaczenie jest względne ubóstwo naszego społeczeństwa - zbyt niskie **zarobki** w stosunku do potrzeb czy oczekiwań.

Poważnym źródłem niepokoju społecznego pozostaje polityka i politycy. W stosunku do ubiegłego roku wzrósł poziom obaw, osiągając wielkość niewiele mniejszą niż w latach 1992-1993, kiedy to sytuacja na scenie politycznej była mało stabilna. Obecnie 40% ankietowanych obawia się, że **rządy ludzi niekompetentnych, nieodpowiedzialnych** mogą przynieść krajowi fatalne skutki. Ubiegłoroczne wyniki pochodzą z pierwszych miesięcy sprawowania władzy przez obecną koalicję, a początkom nowych rządów zawsze, jak wiadomo, towarzyszą społeczne nadzieje na poprawę sytuacji w kraju i lepsze oceny sytuacji politycznej. Oczywiście nie bez znaczenia jest tu także fakt, co potwierdzają wyniki badań², iż na skutek utrzymujących się konfliktów obecna sytuacja polityczna w kraju budzi większy niż dotychczas niepokój i niezadowolenie społeczeństwa.

W opinii społecznej rządy ludzi niekompetentnych i nieodpowiedzialnych wciąż są większym niebezpieczeństwem dla kraju niż **przestępczość** czy **działalność rozmaitych mafii**, które na naszej liście zajmują kolejne miejsce. Ostatni rok przyniósł pod tym względem niekorzystne zmiany - notujemy wzrost poczucia zagrożenia przestępczością. Obecnie ponad jedna trzecia badanych zalicza ten problem do najważniejszych, przed jakimi stoi kraj.

W porównaniu z sytuacją sprzed roku wyraźnie zmały obawy przed negatywnymi skutkami **prywatyzacji**. Obecnie dwukrotnie mniej osób uważa, że stanowią one jeden z najważniejszych problemów kraju. Trudno jednoznacznie rozstrzygnąć, czy mniejszy niepokój związany z negatywnymi skutkami prywatyzacji jest efektem zwolnienia jej tempa, a zatem - zmniejszenia liczby konfliktów na tym tle lub tylko przedstawianych na forum publicznym rozbieżnych opinii, czy też sama prywatyzacja spowszedniała i budzi obecnie mniej obaw. Niezależnie od przyczyn, zmniejsza się poczucie zagrożenia kraju z tego powodu.

² Komunikat CBOS "Nastroje społeczne w styczniu '95", styczeń 1995.

Od trzech lat na podobnym poziomie oceniane jest znaczenie zagrożeń wynikających ze **złego stanu środowiska naturalnego**. Podobnie jak w ubiegłych latach, nieco mniej niż jedna trzecia badanych uważa zatrucie środowiska za jeden z najważniejszych problemów kraju.

Jako mniejsze zagrożenia postrzegane są takie zjawiska patologiczne, jak **alkoholizm** czy **narkomania**, a także **upadek obyczajów** i **demoralizacja** społeczeństwa.

Tylko minimalny odsetek ankietowanych obawia się **zagrożeń zewnętrznych**. Obawy te wyrażane są trochę rzadziej niż przed rokiem, co oznacza, że rosyjska interwencja w Czeczenii, nie wpłynęła w znaczącym stopniu na wzrost poczucia zagrożenia.

Warto zwrócić uwagę na fakt, że ciągle pewien odsetek społeczeństwa (obecnie prawie co szósty badany) postrzega w kategoriach realnego zagrożenia, które może stanąć przed krajem, **niedostatek żywności** czy nawet **głód**.

Dostrzeganie wagi poszczególnych problemów, zwłaszcza tych natury ekonomicznej, zależy przede wszystkim od sytuacji życiowej respondentów. Takie zagrożenia, jak: bezrobocie, zbyt wysokie ceny i niskie płace czy niedostatek żywności są definiowane jako najważniejsze tym częściej, im niższe jest wykształcenie ankietowanych oraz poziom ich dochodów. Problem bezrobocia najczęściej podkreślają sami bezrobotni, a także robotnicy, którym potencjalnie najbardziej ono zagraża. Najrzadziej natomiast dostrzegają je osoby prowadzące samodzielną działalność gospodarczą. Zagrożenie bezrobociem zależy od miejsca zamieszkania respondentów. Mieszkańcy wielkich miast rzadziej je postrzegają, gdyż problemy ze znalezieniem pracy nie są tam tak dramatyczne jak w małych miejscowościach, w których upadek jednego zakładu może oznaczać bezrobocie prawie całej społeczności lokalnej.

Wyższe wykształcenie i związana z nim pozycja społeczno-zawodowa, a także wyższe dochody sprzyjają dostrzeganiu wagi innych problemów niż ekonomiczne czy bytowe. Osoby z wyższym wykształceniem, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz prywatni

przedsiębiorcy dużo częściej niż pozostali najważniejsze zagrożenie dla kraju widzą w polityce - w rządach ludzi niekompetentnych i nieodpowiedzialnych. Wraz z wykształceniem i poziomem dochodów wyraźnie rośnie także świadomość ekologiczna społeczeństwa. Poważniejszym zagrożeniem - w opinii badanych - jest przestępczość. Co ciekawe, odwrotnie niż w ubiegłych latach, obawy przed przestępczością są obecnie bardzo słabo zróżnicowane ze względu na wielkość miejscowości. Zarówno w wielkich aglomeracjach, jak i na wsi jest ona podobnie postrzegana - jako poważny problem kraju.

Natomiast starszy wiek respondentów oraz częste praktyki religijne sprzyjają dostrzeganiu takich zjawisk, jak narkomania czy alkoholizm, a także ocenianiu jako wysokiej skali demoralizacji społeczeństwa i upadku obyczajów. Pewne, choć nie tak duże, znaczenie dla oceny wagi tych zagrożeń ma także miejsce zamieszkania - demoralizacja społeczeństwa, alkoholizm i narkomania są postrzegane jako poważny problem przez mieszkańców dużych miast. Skala alkoholizmu i narkomanii w podobnym stopniu niepokoi mieszkańców wsi.

Źródła osobistych lęków i niepokojów Polaków

Ogólna sytuacja gospodarcza kraju oraz pośrednio wynikające z niej warunki bytowe obywateli są głównym źródłem ich osobistych lęków i niepokojów. Ponad połowa społeczeństwa boi się **biedy, braku środków do życia**. Niepokój z tym związany występuje częściej niż tak elementarne zagrożenia, jak lęk przed chorobą czy pogorszeniem się stanu zdrowia.

Tabela 2

w procentach

Które z wymienionych poniżej spraw są dla Pana(i) przede wszystkim źródłem niepokoju, lęku? Proszę wybrać nie więcej niż trzy sprawy.	Wskazania respondentów według terminów badań	
	I'94	I'95
Bieda, brak pieniędzy na życie	45	51
Pogorszenie stanu zdrowia Pana(i) lub kogoś z rodziny	43	46
Utrata pracy przez Pana(ią) lub kogoś z Pana(i) rodziny	30	41
Napady, chuligani, złodzieje	32	34
Brak perspektyw dla dzieci	37	33
Brak pieniędzy na leczenie w przypadku choroby	36	33
Obniżenie obecnego poziomu życia	38	30
Nasilająca się nietolerancja	11	9
Konflikty w rodzinie	6	7
Upadek Pana(i) firmy (gospodarstwa rolnego)	8	6
Utrata szacunku, poniżenie	5	6

W porównaniu z rokiem ubiegłym obserwujemy wzrost poczucia zagrożenia na tle ekonomicznym. Więcej osób obawia się, czy uda im się związać koniec z końcem - boi się nędzy i braku środków do życia. O 11 punktów procentowych wzrósł odsetek Polaków lękających się **utraty pracy przez siebie czy kogoś z rodziny**. Widać więc, że wskaźniki makroekonomiczne, mówiące o wzroście produkcji, poprawie sytuacji w przedsiębiorstwach, a nawet minimalnym spadku bezrobocia ciągle nie znajdują odzwierciedlenia w samopoczuciu badanych.

Nieco zmniejszyły się natomiast obawy przed mniej ostro definiowanym pogorszeniem się warunków bytowych - spadła liczba tych, których niepokoi perspektywa obniżenia dotychczasowego standardu życia.

Obawy przed biedą i brakiem środków do życia są tym częstsze, im niższy jest dochód na osobę w rodzinie respondenta. W ciągu ostatniego roku obawy tego rodzaju najczęściej wyrażały osoby najgorzej sytuowane. Spośród grup społeczno-zawodowych najbardziej boją się takiego scenariusza robotnicy niewykwalifikowani (78%) oraz rolnicy (63%). W tych grupach obawy takie nasiliły się najbardziej w ostatnim okresie. Natomiast rzadziej niż przed rokiem pojawiają się wśród kadry kierowniczej i inteligencji oraz pracowników umysłowych niższego szczebla.

Osoby lepiej sytuowane, o najwyższych dochodach w mniejszym stopniu, co zrozumiałe, boją się nędzy czy braku środków do życia, bardziej zaś obawiają się obniżenia dotychczasowego standardu.

Wzrost odsetka osób lękających się nędzy oraz spadek liczby tych, którzy obawiają się obniżenia poziomu życia może wskazywać na postępującą dychotomizację dochodową społeczeństwa - część badanych o niskich dochodach w większym stopniu boi się prawdziwej biedy i braku materialnych środków, natomiast ci, którym może grozić jedynie obniżenie dotychczasowego standardu, mniej się tego obawiają.

Odnotowany wzrost obaw o utratę pracy - mimo relatywnie lepszych ocen sytuacji gospodarczej całego kraju i zahamowania wzrostu bezrobocia - może wskazywać, że brak pracy jest dotkliwiej odczuwany przez badanych. Zapewne wynika to stąd, że praca staje się coraz bardziej ważna, gdyż zarówno zasiłek dla bezrobotnych, jak i inne dotychczasowe sposoby radzenia sobie w sytuacji bezrobocia (pokątny handel czy praca na czarno) w coraz mniejszym stopniu są w stanie zapewnić minimum niezbędnych środków do życia.

Obawy przed utratą pracy najsilniejsze są wśród robotników, wyraźnie częściej wykwalifikowanych niż niewykwalifikowanych. W ciągu minionego roku wzrosły jednak najbardziej wśród pracowników umysłowych niższego szczebla.

Inną kategorią lęków jest **obawa o stan własnego zdrowia**, którą, co oczywiste, wyrażają najczęściej osoby starsze. Wśród badanych powyżej 55 roku życia jest to (obok poczucia zagrożenia biedą i brakiem środków do życia) najczęściej wskazywane źródło lęku. Ponad połowa osób, które przekroczyły 65 lat, czuje się zagrożona brakiem pieniędzy na leczenie w przypadku choroby.

Podobnie jak przed rokiem, jedna trzecia ankietowanych wskazuje **zagrożenie przestępczością** jako jedno z najważniejszych źródeł lęku. Są to najczęściej osoby o najwyższych dochodach, a wśród grup społeczno-zawodowych - prywatni przedsiębiorcy. Nie musi to oznaczać, iż reszta społeczeństwa czuje się dużo bezpieczniejsza, a jedynie to, że inne sprawy niepokoją ich bardziej. Perspektywa stania się ofiarą kradzieży czy napadu stosunkowo częściej niepokoi mieszkańców wielkich aglomeracji niż małych miejscowości.

Wobec niskiego poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego nie jest zaskoczeniem, iż "zwykle" **problemy rodzinne** zajmują jedno z ostatnich miejsc w hierarchii lęków i obaw Polaków. Bardziej niepokoją się oni o przyszłość własnych dzieci, a powszechność tych obaw jest tym większa, im niższe są dochody przypadające na członka rodziny.

★

★

★

W opinii badanych największe zagrożenie dla kraju, a także dla nich samych stanowią problemy natury ekonomicznej - bezrobocie i złe warunki materialne. Wskaźniki makroekonomiczne mówiące o wzroście produkcji, poprawie sytuacji w przedsiębiorstwach, a nawet minimalnym spadku bezrobocia nie znajdują odzwierciedlenia w samopoczuciu respondentów, wzroście poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego. Wręcz przeciwnie, w porównaniu z sytuacją sprzed roku, Polacy częściej boją się bezrobocia, obawiają się biedy i braku środków do życia. Według ankietowanych, poważnym problemem kraju (trzecim w hierarchii ważności) jest obok kwestii związanych z sytuacją ekonomiczną, nieodpowiedzialność i brak kompetencji rządzących.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. piłskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. włocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płoćkie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. bielsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Które z poniższych problemów, przed którymi stoi nasz kraj, uważa Pan(i) za najważniejsze? Proszę wybrać nie więcej niż trzy problemy. 1 - Upadek obyczajów, demoralizacja społeczeństwa; 2 - Zatrucie środowiska naturalnego; 3 - Rządy ludzi niekompetentnych, nieodpowiedzialnych; 4 - Bezrobocie; 5 - Awarie elektrowni atomowych; 6 - Niedostatek żywności, głód; 7 - Przeszłość, działalność rozmaitych mafii; 8 - Możliwość konfliktu z sąsiednimi państwami

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem	16	28	40	65	4	16	36	6
Płeć								
Mężczyźni	16	26	42	66	3	13	38	6
Kobiety	15	29	38	64	5	17	33	6
Wiek								
do 24 lat	11	39	38	76	3	10	26	4
25-34	13	32	43	68	5	11	29	7
35-44	12	27	44	65	3	13	38	4
45-54	13	27	42	69	2	13	37	8
55-64	20	29	40	57	6	18	36	5
65 lat i więcej	23	18	31	61	4	25	42	7
Miejsce zamieszkania								
Wieś	11	23	26	75	4	22	35	5
Miasto do 20 tys.	18	28	45	71	4	7	41	4
od 21 do 100 tys.	14	24	44	68	4	14	33	7
101-500 tys.	21	36	52	49	2	13	33	6
501 tys. i więcej mieszk.	20	33	55	48	6	9	39	7
Region								
Północny	16	22	51	67	6	9	31	9
Zachodni	17	27	42	64	7	12	34	9
Środkowo-zachodni	11	30	36	75	4	15	34	5
Środkowy	16	26	42	64	4	10	47	6
Wschodni	17	20	35	74	3	26	30	6
Południowo-wschodni	17	31	35	68	3	18	35	6
Południowo-zachodni	19	33	42	49	2	18	34	5
Wykształcenie								
Podstawowe	15	21	26	70	5	26	33	7
Zasadnicze zawodowe	13	30	35	73	2	13	35	2
Średnie	19	29	53	57	4	8	38	8
Wyższe	17	40	65	51	3	4	43	1
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	20	36	64	52	2	5	39	3
Prac.umysł.niż.szczebla	14	26	58	61	4	2	36	7
Pracownicy fiz.- umysł.	13	42	52	67	4	4	29	0
Robotnicy wykwalifikowani	12	33	35	77	3	11	37	5
Robotnicy niewykwalifik.	11	24	29	78	3	17	40	6
Rolnicy	13	15	21	70	1	30	36	6
Prywatni przedsiębiorcy	9	27	58	49	4	7	44	7
Bierni zawodowo								
Renciści i emeryci	22	23	34	61	5	21	37	7
Uczniowie i studenci	14	42	67	56	3	6	28	8
Bezrobotni	9	37	32	81	3	15	29	3
Gospodynie domowe i inni	7	31	43	65	4	24	31	4
Pracujący poza rolnictwem								
Sfera budżetowa	17	32	52	58	2	7	41	7
Sektor państwowy	13	31	45	69	3	6	34	4
Sektor prywatny	11	31	48	63	5	12	38	3
Spółdzielczość	13	25	63	67	0	0	42	0
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 1250 tys.zł	8	23	28	81	4	20	33	5
1250 tys. - 1999 tys.	16	28	37	69	3	12	31	5
2000 tys. - 2749 tys.	17	31	36	60	3	19	32	8
2750 tys. - 3249 tys.	20	25	47	62	3	11	40	2
3250 tys. i powyżej	22	28	61	48	4	11	47	5
Ocena własnych war. mater.								
Złe	13	28	36	68	4	17	34	6
Średnie	15	28	38	67	4	16	35	6
Dobre	23	26	51	56	3	12	40	6
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	33	24	31	54	3	25	35	4
Raz w tygodniu	14	30	36	68	4	15	36	5
Kilka razy w roku	16	25	44	68	3	16	32	7
W ogóle nie uczestniczy	15	21	58	46	2	14	41	9
Poglądy polityczne								
Lewica	17	22	42	71	2	13	32	5
Centrum	15	31	43	61	4	12	35	5
Prawica	18	30	49	63	3	13	37	9
Trudno powiedzieć	14	25	27	67	4	23	37	4

Tabela 1 (cd.): 9 - Alkoholizm, narkomania; 10 - Możliwość rozruchów, niepokojów społecznych; 11 - Złe skutki prywatyzacji; 12 - Zbyt niskie płace, zbyt wysokie ceny

	(%)				
	9	10	11	12	Liczba osób
Ogółem	17	11	8	52	1227
Płeć					
Mężczyźni	16	10	11	50	580
Kobiety	19	12	6	53	647
Wiek					
do 24 lat	22	12	4	55	129
25-34	12	13	11	56	196
35-44	13	11	11	56	291
45-54	16	14	10	48	172
55-64	19	12	8	50	199
65 lat i więcej	24	7	5	46	238
Miejsce zamieszkania					
Wieś	19	10	10	55	482
Miasto do 20 tys.	13	11	8	50	142
od 21 do 100 tys.	15	14	7	52	229
101-500 tys.	16	11	9	48	242
501 tys. i więcej mieszk.	20	10	5	47	132
Region					
Północny	14	8	12	53	123
Zachodni	16	13	13	47	143
Środkowozachodni	16	14	8	49	185
Środkowy	16	12	8	49	206
Wschodni	23	11	7	46	155
Południowo-wschodni	16	11	4	58	199
Południowo-zachodni	19	8	10	57	216
Wykształcenie					
Podstawowe	22	10	8	52	442
Zasadnicze zawodowe	14	12	13	56	306
Średnie	14	12	5	52	390
Wyższe	15	12	12	36	89
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	8	16	9	47	64
Prac. umysł. niż. szczebla	18	12	6	55	121
Pracownicy fiz. - umysł.	19	13	4	50	48
Robotnicy wykwalifikowani	13	6	13	55	120
Robotnicy niewykwalifik.	13	8	11	59	63
Rolnicy	21	15	11	55	84
Prywatni przedsiębiorcy	9	16	18	53	45
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	21	10	7	48	461
Uczniowie i studenci	22	14	6	36	36
Bezrobotni	15	7	11	57	117
Gospodynie domowe i inni	12	16	4	59	68
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	15	7	7	53	121
Sektor państwowy	14	13	12	54	159
Sektor prywatny	13	10	10	53	163
Spółdzielczość	13	8	13	58	24
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 1250 tys. zł	18	11	8	58	290
1250 tys. - 1999 tys.	16	12	9	61	229
2000 tys. - 2749 tys.	15	9	9	55	355
2750 tys. - 3249 tys.	19	13	7	48	122
3250 tys. i powyżej	20	13	9	31	207
Ocena własnych war. mater.					
Złe	17	8	8	57	479
Średnie	17	12	9	52	540
Dobre	18	15	8	38	206
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	24	6	8	53	72
Raz w tygodniu	20	11	7	51	721
Kilka razy w roku	11	13	11	51	316
W ogóle nie uczestniczy	13	9	11	56	117
Poglądy polityczne					
Lewica	13	16	10	54	220
Centrum	18	11	9	52	379
Prawica	17	9	7	45	276
Trudno powiedzieć	19	9	8	55	348

Tabela 2. Na tej karcie wymienione są różne sprawy, które mogą być źródłem niepokoju, lęku, obaw. Proszę powiedzieć, czego Pan(i) osobiście obawia się obecnie najbardziej? Które z tych spraw są dla Pana(i) przede wszystkim źródłem niepokoju, lęku? Proszę wybrać nie więcej niż trzy sprawy. 1 - Utrata pracy przez Pana(i) lub kogoś z Pana(i) rodziny; 2 - Pogorszenie stanu zdrowia Pana(i) lub kogoś z rodziny; 3 - Nasilająca się nietolerancja; 4 - Konflikty w rodzinie; 5 - Bieda, brak pieniędzy na życie; 6 - Utrata szacunku, poniżenie; 7 - Brak perspektyw dla dzieci; 8 - Napady, chuligani, złodzieje

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem	41	46	9	7	52	6	33	34
Płeć								
Mężczyźni	42	43	12	8	51	5	30	35
Kobiety	39	49	7	6	52	6	36	33
Wiek								
do 24 lat	61	33	6	6	50	7	29	38
25-34	52	42	11	9	49	4	37	29
35-44	49	38	11	8	49	6	42	27
45-54	46	44	7	10	47	6	38	33
55-64	28	52	10	4	53	7	30	38
65 lat i więcej	16	62	8	4	59	6	19	42
Miejsce zamieszkania								
Wieś	38	46	7	7	59	4	32	33
Miasto do 20 tys.	47	39	4	4	58	5	40	31
od 21 do 100 tys.	47	45	10	9	47	7	34	28
101-500 tys.	38	51	14	6	45	6	30	36
501 tys. i więcej mieszk.	36	47	13	6	38	9	32	47
Region								
Północny	44	41	12	7	46	4	36	30
Zachodni	48	41	13	6	50	7	29	31
Środkowozachodni	36	50	9	7	65	7	35	27
Środkowy	38	44	10	7	47	6	35	44
Wschodni	34	41	6	10	53	5	38	35
Południowo-wschodni	40	55	7	6	53	4	35	33
Południowo-zachodni	46	46	10	5	47	7	25	34
Wykształcenie								
Podstawowe	31	52	5	6	67	4	26	35
Zasadnicze zawodowe	48	36	8	7	58	6	38	28
Średnie	46	45	13	7	36	7	37	35
Wyższe	38	53	19	10	19	7	33	42
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	39	56	14	9	17	8	44	36
Prac. umysł. niż. szczebla	58	45	12	10	30	7	40	32
Pracownicy fiz. - umysł.	58	35	8	8	38	6	42	31
Robotnicy wykwalifikowani	76	34	8	6	50	4	36	24
Robotnicy niewykwalifik.	59	22	5	5	78	5	40	32
Rolnicy	19	43	1	7	63	4	38	43
Prywatni przedsiębiorcy	38	49	11	11	31	0	27	56
Bierni zawodowo								
Renciści i emeryci	23	58	9	5	56	6	25	37
Uczniowie i studenci	56	33	11	3	39	11	28	44
Bezrobotni	49	29	13	9	65	6	37	26
Gospodynie domowe i inni	47	47	7	7	60	6	41	18
Pracujący poza rolnictwem								
Sfera budżetowa	50	41	13	6	35	8	45	32
Sektor państwowy	61	35	9	9	45	5	42	29
Sektor prywatny	58	42	10	7	42	6	30	37
Spółdzielczość	75	63	4	17	38	0	25	29
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 1250 tys. zł	44	40	4	6	69	4	39	28
1250 tys. - 1999 tys.	42	41	6	6	59	4	35	34
2000 tys. - 2749 tys.	41	50	8	7	51	6	31	30
2750 tys. - 3249 tys.	40	45	12	7	39	5	34	40
3250 tys. i powyżej	35	54	19	8	29	10	22	45
Ocena własnych war. mater.								
Złe	38	45	6	6	68	6	32	28
Średnie	45	44	9	6	45	5	35	34
Dobre	34	55	18	11	30	5	30	48
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	29	53	3	6	56	4	28	40
Raz w tygodniu	41	46	8	7	51	6	34	35
Kilka razy w roku	41	46	11	7	53	6	33	30
W ogóle nie uczestniczy	46	40	14	6	50	8	31	32
Poglądy polityczne								
Lewica	42	38	12	7	48	6	39	30
Centrum	40	48	12	8	48	7	31	36
Prawica	44	46	8	9	47	6	32	36
Trudno powiedzieć	38	48	7	3	61	3	32	32

Tabela 2 (cd.): 9 - Upadek Pana(i) firmy (gospodarstwa rolnego);
10 - Brak pieniędzy na leczenie w przypadku choroby;
11 - Obniżenie obecnego poziomu życia

(%)

	9	10	11	Liczba osób
Ogółem	6	33	30	1227
Płeć				
Mężczyźni	8	28	34	580
Kobiety	5	38	26	647
Wiek				
do 24 lat	6	26	36	129
25-34	8	28	30	196
35-44	9	26	30	291
45-54	9	29	29	172
55-64	4	39	30	199
65 lat i więcej	2	50	26	238
Miejsce zamieszkania				
Wieś	10	34	25	482
Miasto do 20 tys.	3	30	39	142
od 21 do 100 tys.	3	33	34	229
101-500 tys.	6	37	29	242
501 tys. i więcej mieszk.	5	31	30	132
Region				
Północny	10	27	41	123
Zachodni	6	34	32	143
Środkowozachodni	5	35	23	185
Środkowy	6	33	25	206
Wschodni	8	36	29	155
Południowo-wschodni	6	31	29	139
Południowo-zachodni	5	38	32	216
Wykształcenie				
Podstawowe	7	38	23	442
Zasadnicze zawodowe	6	32	30	306
Średnie	6	30	35	390
Wyższe	9	29	39	89
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	9	19	48	64
Prac.umysł.niż.szczebla	6	25	31	121
Pracownicy fiz.- umysł.	10	35	27	48
Robotnicy wykwalifikowani	4	27	28	120
Robotnicy niewykwalifik.	11	16	24	63
Rolnicy	27	24	25	84
Prywatni przedsiębiorcy	27	18	31	45
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	2	47	28	461
Uczniowie i studenci	3	22	47	36
Bezrobotni	3	26	33	117
Gospodynie domowe i inni	1	37	24	68
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	4	26	39	121
Sektor państwowy	6	24	34	159
Sektor prywatny	15	25	24	163
Spółdzielczość	0	21	21	24
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 1250 tys.zł	6	30	26	290
1250 tys. - 1999 tys.	5	36	29	229
2000 tys. - 2749 tys.	7	35	30	355
2750 tys. - 3249 tys.	6	39	30	122
3250 tys. i powyżej	9	30	34	207
Ocena własnych war. mater.				
Złe	5	34	28	479
Średnie	8	35	31	540
Dobre	6	27	31	206
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	4	46	29	72
Raz w tygodniu	5	34	30	721
Kilka razy w roku	9	30	30	316
W ogóle nie uczestniczy	8	30	27	117
Poglądy polityczne				
Lewica	8	31	33	220
Centrum	8	33	28	379
Prawica	7	39	34	276
Trudno powiedzieć	3	38	26	348